

700 anys del trasllat del Braç de Santa Tecla

Memòria dels actes commemoratius
celebrats a Constantí (2022)

Edita: Ajuntament de Constantí. Àrea de Cultura
Carrer Major, 27 · 43120 Constantí
977 520 521 · ajuntament@constanti.cat

Fotos: Fortuny Fotògrafs (llevat p. 23, inferior: Arxiu
Municipal de Constantí)
Correcció lingüística: Montserrat Franquès Gil

Dipòsit Legal: T 431-2023
ISBN: 978-84-09-45599-7

Amb el suport de la Diputació de Tarragona

Diputació Tarragona

700 anys del trasllat del Braç de Santa Tecla

Memòria dels actes commemoratius
celebrats a Constantí (2022)

Constantí, fent història

Constantí va esdevenir, ara fa set-cents anys, l'escenari d'un fet cabdal en la història medieval del nostre poble i de tot el país: el trasllat en cerimònia de la relíquia del Braç de Santa Tecla fins a la Catedral de Tarragona. I dic que va ser cabdal perquè les màximes autoritats i la societat civil van participar-hi intensament. Avui, en la celebració commemorativa que posa en valor aquell esdeveniment, el nostre poble també s'ha mobilitzat per acollir una altra gran manifestació de vitalitat popular que ha omplert carrers i places i ens ha recordat la importància de la memòria històrica i la seva pervivència en forma de cultura popular.

Precisament perquè és important reivindicar les arrels i conèixer el passat col·lectiu, l'Ajuntament de Constantí ha participat en el Projecte Santa Tecla 700 i, juntament amb les entitats associatives i nombroses persones a títol

particular, ha unit esforços perquè la commemoració estigués a l'alçada. I ara podem afirmar, amb orgull, que ha valgut la pena. Per això, volem dir: Moltes gràcies a totes les institucions, entitats, empreses, col·lectius i persones que heu fet possible els actes de celebració que han tingut lloc a Constantí. Moltes gràcies als qui ens heu deixat un record únic que perdurarà molt de temps.

Óscar Sánchez Ibarra
Alcalde de Constantí

Tot recordant l'aniversari de l'arribada del Braç de Santa Tecla

L' aniversari d'un esdeveniment excepcional demana una celebració excepcional. I amb motiu del 700 aniversari de l'arribada de la Relí-

quia del Braç de Santa Tecla el poble de Constantí va complir amb escriure aquesta excepcionalitat en la seva celebració.

Si fa 700 anys totes les mirades es dirigien des de Constantí cap a la capital, ja que la preuada relíquia de la deixeblla de Pau havia de fer el camí des de Constantí fins a Tarragona, en aquesta ocasió les mirades es dirigiren cap a la nostra vila, ja que l'excepcionalitat del moment fins i tot va demanar que l'estimada relíquia del Braç de Santa Tecla, que durant 700 anys ha estat custodiada a la Catedral de Tarragona, per un dia fos custodiada de nou per la comunitat parroquial de Constantí, com havia succeït l'any 1321 abans que pogués ser portada en gran processó a la nostra Catedral metropolitana i primada.

Si la processó del trasllat de la Relíquia de la patrona de Tarragona, fa 700 anys, va ser excepcionalment solemne, la processó pels carrers de la nostra vila d'aquest 2022 va ser excepcionalment emotiva i festiva. Sortint de les restriccions de la Covid-19, aquest va ser el primer dels grans moments festius de les nostres contrades. Una magnífica representació del Seguici popular de Tarragona i de Constantí volgué acompanyar el

pas de la relíquia per aquells carrers del nucli més antic del nostre municipi, els carrers que unien el Castell i l'Església vella i que foren el testimoni dels esdeveniments que estàvem recordant i celebrant. Una processó que segur que serà recordada per temps per tots aquells que hi participàrem. Una relíquia del Braç de Santa Tecla que excepcionalment va ser portada per les autoritats eclesiàstiques, encapçalades per l'Arquebisbe Joan Planelles, que ocupa la mateixa Seu episcopal que Ximèn de Luna, que va ser el qui li va donar entrada a la Catedral de Tarragona; les autoritats polítiques, encapçalades pels Alcaldes de Constantí i de Tarragona, Srs. Óscar Sánchez i Pau Ricomà, entre moltes altres autoritats convidades; els Presidents dels Gremis de Marejants i de Pagesos de Tarragona, Sra. Maria Bordas i Srs. Francesc Seritjol i Raül Font, hereus dels Gremis que fa 700 anys van donar, festivament, la benvinguda a la relíquia de la patrona de la ciutat de Tarragona; i, finalment, representants dels membres de la comunitat parroquial de Constantí, recordant tots els qui l'any 1321 havien custodiat i pregat davant la relíquia mentre havia estat a l'Església parroquial de Constantí.

L'emoció de tots va ser immensa; l'alegria es respirava en l'ambient i, com deia al començament, l'excepcionalitat que reclamava el moment va ser complida amb escriure.

Aquell dia, el Capítol Catedral volgué fer un obsequi a la nostra parròquia i ens

oferí una relíquia del Braç de Santa Tecla, perquè continuéssim custodiant-la com ja ho havíem fet set segles abans. Va ser un gest que agraïm. Però aquest fet potser ens demana una reflexió que ara mateix poso a la consideració de tots: ¿no seria bo que any rere any, el dissabte més proper al 17 de maig, el nostre poble celebrés una festa en honor de Santa Tecla? Fins i tot m'atreveixo a fer aquesta pregunta: ¿no seria possible que les nostres autoritats pensessin si no seria bo que el nostre poble fes un vot de poble en honor de Santa Tecla? I encara em pregunto i trasllado la pregunta a la reflexió de tots: veient l'emoció que tots vam viure aquell dia, ¿no es podria instituir una gran festa cada cinc o deu anys per a celebrar l'arribada del Braç de Santa Tecla?

Tant de bo que les excepcionals festes en honor a Santa Tecla que vam viure en el nostre poble no quedin només en la cosa d'un dia, sinó que ens ajudi a fer nostra la devoció i l'estima per una Santa tan important com Santa Tecla, deixeb-la de Pau i la primera dona a donar testimoni de Crist amb el seu martiri.

Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros

Rector

Recuperant la història

Era el mes de gener de l'any 2019 quan la Dolors Fortuny, com a regidora de cultura de l'Ajuntament de Constantí, es posava

en contacte amb l'equip que, des de Tarragona, iniciava els treballs de preparació de la commemoració dels 700 anys de l'entrada de la relíquia del Braç de Santa Tecla. Evidentment des del projecte en cap moment no vam tenir cap dubte de la necessitat de coordinar amb Constantí aquesta celebració, tenint en compte el paper importantíssim que la vila va tenir en els fets.

Aviat es va veure, també, que tant l'Ajuntament en ple com els col·lectius culturals de la població apostaven clarament per fer una celebració a l'alçada de l'esdeveniment. Era evident que Constantí volia fer-se de nou present recordant el seu passat, tal com ja havia fet amb el bateig del Rei Jaume II, casualment el mateix que va decidir portar la relíquia d'Armènia i deixar-la a Constantí en custòdia mentre s'organitzava l'entrada a la capital. S'ha pogut recordar, amb orgull, com era la vila en els segles XIII i XIV, quan es reconstruïa en el moment de la repoblació del camp.

I és que Constantí té motius per sentir-se orgullosa del seu passat però també del seu present, ja que s'ha mobilitzat de manera generosa per celebrar aquests 700 anys. I ho ha fet, a més, amb un alt nivell de qualitat que han aportat totes les persones i col·lectius que hi han participat des de diferents vessants. Moltes felicitats per la feina feta i no deixeu mai de seguir treballant a favor de la cultura, la història, les tradicions i les festes d'aquest Constantí que també sento una mica meu.

Salvador Fà Vallverdú
Comissari del Projecte Santa Tecla 700

Preservar la memòria

L'escriptor i polític romà Ciceró deia que qui oblida la seva història està condemnat a repetir-la. L'Ajuntament de Constantí té molt clar que és important preservar la memòria històrica. Per això, i fent balanç només dels darrers anys, hem fet un esforç per recuperar el refugi de la Guerra Civil, reconstruït el rentador públic, incorporat el municipi al projecte global Stolpersteine, d'homenatge als deportats a camps de concentració nazi; hem publicat diverses monografies històriques, organitzat tallers d'història local; millorat el seguici popular i així amb moltes altres actuacions més.

Una de les múltiples maneres de recordar el passat és a través de les celebracions, com la dels set-cents anys del trasllat del Braç de Santa Tecla, que va tenir lloc al 2022; multitudinària i plena d'actes, tant a Tarragona com a Constantí. Per aquesta raó, hem recollit algunes de les imatges que ens han deixat en un opuscle monogràfic a manera de record: la presentació dels actes a l'Antic Ajuntament de Tarragona, la caminada popular fins a la Catedral, el conte infantil del Ferran Marín i l'Edu Polo, la xerrada de la Meritxell Pérez, la representació d'una obra del Ferran Marín, a càrrec del grup Les Forques Teatre; la inauguració d'una

placa commemorativa i, molt especialment, l'arribada del Braç, la celebració de l'ofici i la processó i ball de lluïment de bona part dels elements del Seguici popular de Santa Tecla de Tarragona i els de Constantí.

Tot això, perquè el temps no s'emporti aquestes imatges cap a l'oblit i puguin estar sempre presents en la memòria col·lectiva.

Dolors Fortuny Golorons
Regidora de Cultura

L'obra *El trasllat del Braç de Santa Tecla*

La nit del 13 de maig de 2022 es va convertir en una nit molt especial per als amants del teatre i la història de Constantí i de Tarra-

gona. Aquell divendres es va representar, per primera vegada, l'obra de teatre sobre el trasllat del Braç de Santa Tecla i va reunir centenars d'espectadors a la plaça de l'Església.

El públic es va acomodar a les escales de la plaça per veure en acció la seixantena d'actors i actrius del grup Les Forques Teatre que, sota la direcció de Marc Cardó, va interpretar el guió escrit pel també constantinenc Ferran Marín, qui abans de l'estrena va fer una introducció històrica per a contextualitzar l'obra.

El trasllat del Braç de Santa Tecla recrea els preparatius i l'espectacular processó que va tenir lloc el 17 de maig de l'any 1321, quan el Braç de Santa Tecla va ser portat en comitiva cerimonial des de Constantí fins a la Catedral de Tarragona, amb la presència de les màximes figures nobiliàries i religioses del moment, incloent-hi el rei Jaume II.

Un dels objectius de l'autor del text era mantenir una certa rigorositat històrica, motiu pel qual el guió es basa en els treballs de les historiadores Meritxell Pérez i Maria Antònia Alsina i en els relats de Josep Valls i mossèn Salvador Sabater, malgrat algunes llicències narratives que es van adoptar per tal de

ficcionar els passatges desconeguts per la falta de documentació.

L'obra s'estructura en un pròleg, tres actes i un epíleg, que es poden resumir de la següent manera:

Pròleg

La qui fou batllessa de la vila el 1321 i sa filla mantenen una conversa al saló de casa. En un moment donat, la nena pregunta: *mare, per què em dic Tecla?* i la resposta de la batllessa explica com es va aconseguir la relíquia, com va anar a parar a Constantí i anticipa alguns detalls del trasllat del sant braç a Tarragona.

Acte I

Un servent anuncia al bisbe de Barcelona, Ponç de Gualba, l'arribada de l'ambaixador Simó Salzet, que porta una caixa amb la relíquia de la santa i ordres del rei mateix perquè el bisbe de la ciutat comtal custodiï el sant braç temporalment fins que el monarca decideixi lliurar-lo a l'arquebisbe de Tarragona.

El rei en Jaume, que era a la cort de València, dicta una carta a un escrivà en la qual demana a l'arquebisbe de Tarragona que la relíquia es porti cap a Constantí des del port de Salou. Paral·lelament, un assistent llegeix la missiva reial a l'arquebisbe de Tarragona, Eiximen de Luna.

Acte II

L'arquebisbe convoca el rector de la parròquia, el batlle i el jurat major per tal

d'organitzar l'arribada del sant braç a la vila. Això generarà un conflicte entre el batlle i el jurat. Finalment, es decideix desmar el braç a l'església de la vila per a ser venerat pels vilatans.

Mentrestant, a l'exterior de l'església, dues serventes comenten amb irreverència les pràctiques de veneració dels més rics de la vila.

Acte III

El rei ordena a l'arquebisbe fer els preparatius del trasllat i aquest dona les instruccions pertinents al batlle i al jurat major de la vila. El clímax de l'obra és l'escenificació del trasllat del braç, d'acord amb el relat de Mn. Sabater. El recorregut recreat anava des de la plaça de l'Església, baixava pel carrer Major i prenia el carrer Sant Pere per acabar al parc de la Muralla, en al·lusió a les muralles de Tarragona, i on els protagonistes s'organitzaren en torn d'un altar, que se suposava de la catedral, per a l'acte d'entronització de la relíquia de Santa Tecla.

Epíleg

En aquest mateix escenari, la batllessa i el batlle acaben de narrar la història mentre Tecleta escolta atentament i dona per satisfeta la seva curiositat.

Rigor, però molt d'humor també. El treball, la dedicació i posada en escena dels membres del grup Les Forques Teatre va permetre als assistents gaudir d'un

bon espectacle. En efecte, el públic es va emocionar amb les escenes més intenses, va riure amb les escenes més divertides i va participar de la processó com si d'un esdeveniment actual es tractés.

Cal, però, destacar també l'esforç de tots aquells que hi van col·laborar per fer possible la representació de la festa: els encarregats del vestuari, els tècnics de so i la il·luminació, els Tres Tombs de Constantí i la brigada municipal. Tots plegats van aconseguir crear un clima espectacular i al mateix temps creïble.

Per acabar, no podem oblidar tampoc que va ser gràcies a la iniciativa de l'Ajuntament de Constantí i del suport de la comissió del centenari de Santa Tecla, de l'Arquebisbat de Tarragona i de la Parròquia de Constantí que la nostra vila va poder commemorar el trasllat del braç de Santa Tecla 700 + 1 anys després, donat que la pandèmia no ho va permetre l'any que tocava.

Sens dubte, l'obra *El trasllat del Braç de Santa Tecla* va deixar un bon record en tothom qui va assistir a la seva representació i és que, com afirmaven els protagonistes: *La nostra vila no pot oblidar uns fets com aquests* perquè, com asseverava el cec de Sant Bartomeu: *Podrem entendre el present, només coneixent el passat».*

Ferran Marín
Gestor de patrimoni cultural

700 anys d'un fet històric... en escena

Quan em van proposar la idea, des de l'Ajuntament de Constantí, de fer una representació del "Trasllat del Braç de Sta. Tecla" per celebrar els 700 anys de l'arribada a Tarragona

des de Constantí, el que primer em va passar pel cap va ser com podríem plasmar en teatre aquest esdeveniment que va ser tan important en aquella època i que va reunir tota la plana major de nobles i clergues del país, inclòs el rei Jaume II. Una celebració d'un fet que va revolucionar el nostre "petit" poble.

Després de la gran acollida que vam tenir amb la representació del "Bateig del rei Jaume II" l'any anterior, amb guió de l'historiador Ferran Marín, vaig tenir clar que aquesta vegada havíem de repetir. La bona connexió que vam tenir per tirar endavant l'obra respectant la història, però adaptant el nus escènic al públic actual per fer-lo més fresc i amable, va donar un magnífic resultat, i estava segur que aquest cop ens superaríem. I així va ser; en Ferran va escriure un guió magnífic, amb una continuïtat en personatges (50 anys després) ja apareguts en la representació del "Bateig" conduïts a través d'unes narradores que anaven posant en context, explicant les

seves pròpies vivències, els fets més importants d'aquell esdeveniment.

I, en especial, amb la idea de fer una petita simulació de la processó de com va ser aleshores, vam poder engrescar i mobilitzar molta gent del poble per a participar i, així, vam representar una processó molt digna, amb cavalls, amb estandards, músics, clergues, espelmes i carros. Ah!

I un braç que vam trobar a l'església, on la llegenda diu que va albergar la veritable relíquia de Sta. Tecla durant el temps que va ser a Constantí. Quina casualitat!

Com a director de Les Forques Teatre de Constantí, m'omple d'orgull haver format part d'aquesta gran celebració envoltat de grans actors i actrius que té el nostre poble. Ara ja un "gran" poble amb grans històries i molt de talent.

Marc Cardó

Director de Les Forques Teatre

Hi ha dies que duren anys

Fa 701 anys, Constantí s'engalanava per rebre milers de visitants entre els quals hi havia les famílies nobles més importants del país, tots els gremis portant les seves millors

gales, balls i figures; tota la cúpula eclesiàstica i milers de persones anònimes que volien participar d'aquella jornada històrica. Es tractava de portar la relíquia del Braç de Santa Tecla des de l'imponent castell de Constantí, on s'havia custodiat aproximadament un any, fins a la seva nova casa a la catedral de Tarragona, on ha estat des d'aleshores. Diuen que quan es van disparar els morters que indicaven que la relíquia sortia del Castell de Constantí, la processó de gent ja arribava al Pla de la Seu de Tarragona.

El passat mes de maig, i amb un any de retard a causa de la pandèmia, vam poder rememorar aquesta jornada històrica al nostre poble amb diversos actes que la recordaven i en certa manera l'emulaven. Un cop més, i com fa set segles, es va anar a peu de Constantí fins a la Catedral en una gran jornada amb centenars de constantinencs visitant la capital i posteriorment va ser el seguici tarragoní i la pròpia relíquia, qui van venir al nostre poble, en una llarga i esplèndida processó del Braç de Santa Tecla que va comptar amb tots

els ets i uts i amb una bona representació també dels elements del seguici tradicional de Constantí. Tot el poble es va guarnir per a l'ocasió i va participar també en una massiva representació teatral de la bonica història de l'estreta relació del Braç de Santa Tecla i Constantí.

Oriol Nicolau Tell

Caminada de Constantí a Tarragona

700 ANYS
TRÈS-CAT DEL BRAC DE SANTA TECLA

Diumenge
8/maig/2022

CAMINADA
DE CONSTANTÍ A TARRAGONA

10 h - Sortida de la plaça de les Escoles Velles

13 h - Rebuda a la Catedral de Tarragona
per part del degà del Capítol

14 h - Dinar al Seminari Pontifici. Menú: amanida,
fideuà i pastís del Braç de Santa Tecla

15 h - Visita a la Catedral, Capella de Santa Tecla i la
Vella i Museu Bibliotecari Tarraconense

18 h - Tornada a Constantí en autobús

Preu: 2 euros (menú d'infants < 10 euros, també d'infants de 10 a 15€)
Inclou: 15€ portadors - Inscripcions del 23 d'abril al 5 de
maig a: FIC (Ajuntament de Constantí), tel: 977 544 511
correu: departament.constanti@regidoria.santarcadi.cat

Diferents moments de la caminada del 8 de maig, que recreava la comitiva medieval, al seu pas pel camí que voreja el riu Francolí en direcció a Tarragona. A baix, a l'esquerra, els portants dels carros davant de la Catedral.

A la pàgina següent, el grup pujant per la Rambla Nova i, en arribar al destí, posant a les escales del Pla de la Seu.

*Rebuda de la comitiva a la Catedral de Tarragona
per part del degà del Capítol*

Visita guiada als principals referents devocionals dedicats a la santa: l'imponent retaule medieval de l'Altar Major, obra de Pere Johan, i la Capella Nova de santa Tecla. La foto zenital correspon al dinar popular, celebrat al Seminari Pontifici.

Presentació del conte infantil

El 12 de maig es va presentar el conte infantil dedicat al Trasllat del Braç de Santa Tecla, escrit per Ferran Marín, il·lustrat per Edu Polo i editat per l'editorial Mediterrània.

Xerrada sobre Santa Tecla i la seva relació amb Tarragona i Constantí

La historiadora Meritxell Pérez pronuncià una xerrada titulada “Santa Tecla, Constantí i l’arribada del Braç Sant a Tarragona” (13 de maig de 2022).

Representació teatral del Trasllat del Braç de Santa Tecla

Diferents moments de la representació teatral que reconstrueix el rerefons polític del Trasllat del Braç de Santa Tecla. L'obra va ser escrita per l'investigador local Ferran Marín (pàgina anterior, a dalt) i posada en escena a diferents indrets a l'aire lliure pel grup de teatre amateur Les Forques Teatre, sota la direcció de Marc Cardó (13 de maig de 2022).

La representació va tenir lloc en dos escenaris del Constantí medieval. Els espectadors van passar de l'un a l'altre en comitiva cerimonial, recreant així la històrica processó. A la imatge inferior, un moment de la segona representació, que es va fer a Tarragona mateix, a la plaça de la Pagesia, en el marc de la Festa Major de Santa Tecla (19 de setembre de 2022).

Arribada, pregària i exposició del Braç de Santa Tecla

El dissabte 14 de maig de 2022 va tenir lloc, al Centre Parroquial, l'arribada del Braç de Santa Tecla, la pregària i l'exposició del braç i visita per part de la ciutadania.

Plantada dels elements festius del seguici

A la tarda del mateix dia 14 de maig de 2022, a la plaça de les Escoles Velles, es van plantar els elements festius del Seguici de Santa Tecla de Tarragona.

Anada a l'ofici

Posteriorment, l'anada a l'ofici, amb la recollida de les autoritats, davant de l'Ajuntament.

Recollida de les autoritats, d'entre les quals els diputats al Parlament de Catalunya, Salvador Illa i Rosa M. Ibarra; els alcaldes de Tarragona, Pau Ricomà i Josep Fèlix Ballesteros, i l'alcalde de Constantí, Óscar Sánchez.

Ofici

Missa a la plaça de l'Església, presidida per l'arquebisbe de Tarragona, metropolità i primat, Joan Planellas i Barnosell.

Inauguració d'una placa commemorativa

A la mateixa tarda es va inaugurar la placa commemorativa del Trasllat del Braç de Santa Tecla, a la plaça del Castell.

Processó commemorativa i ball de lluïment

Al vespre del dissabte 14 de maig de 2022 va tenir lloc la processó commemorativa i el ball de lluïment, amb els quals va acabar la celebració dels actes del set-cents aniversari del Trasllat del Braç de Santa Tecla.

